

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. VI. Perusina remissionis Pensionis. An in Locationibus seu Appaltibus bonorum & jurium Communitatum Status Ecclesiastici, conductores petere possint defalcum, quamvis illius requisita ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

DE LOCAT. ET CONDVCT. DISC. V.

dotalem dictæ vallis rupturam voluntariam deveniretur, cadebat sub prima specie casus concernentis impedimentum potius in fructu quam in substantia utpote temporaneum, itaut eo cessato remaneret causa fructuum productiva, in qua rei substantia consistere dicitur.

Major igitur ac tota disputandi occasio consistebat in refectione damni ex tempore quo de ordine Camera dicta vallis devastata fuit usque ad finem locationis, cum duplex factum voluntarium locatoris concurreret; Vnum nempe in dicta devastatione, per quam rei substantia deficere dicebatur; Et alterum in unione ejusdem vallis locationis universali aliarum, pro quo tempore non negabant Camerales omnimodam remissionem pensionis, tanquam ex contractu totaliter resoluta, impugnabant petitionem damnorum & interesse etiam ratione lucri.

In hoc autem, licet tanquam conductoris Advocatus dicerem illius intentionem esse fundatam in dicti interesse petitione, dum impedimentum proveniebat à facto ipsius locatoris juxta receptam theoricam *Bar.* de qua *Socin. dict. conf. 156. Rota dicta dec. 285. post Pacif. de Salviano, & latius dicti tit. de Regalibus*; Nihilominus ad veritatem reflectendo, satis dubitabam de predicta theorica quamvis verissima applicatione ad factum, quia licet devastatio & successivè unio sequuta sint de ordine Camera, & sic ex facto locatoris; Attamen non erat illud factum voluntarium, quod culposum dici posset, utpote proveniens à justa causa & necessitate consulendi maximo damno, quod ex dictarum aquarum irruptione omnibus vallibus resultabat, itaut inter casus potius referri deberet eodem modo, quo dicto *tit. de Regalibus pluries, præsertim vero in dicta alia Ferrarisen. disc. 159.* dictum est referendum esse illud impedimentum, quod ex ejusdem Principis locatoris, seu ejus officialium facto & ordinatione provenit ratione pestis, vel belli, vel consimilis causæ publicæ ad ita providendum urgentis; Ideoque conductori consului, ut totum id, quod pro dictis ultimis annis impeditis, in quibus nullum pensionis debitum sibi adscribebatur obtinere posset, tale quale esset, quamvis modicum libenter acceptaret, ac ita sequutum fuit, quæ in præsentis ita summam, & compendiosè adnotantur, utpotè plenius examinata in alijs gravioribus causis, de quibus *dict. tit. de Regalibus, præsertim dicta alia Ferrarisen.* ubi videri potest.

PER VSINA

REMISSIONIS PENSIONIS

PRO

APPALTATORIBVS GABELLÆ
MACINATVS PERVSII

CUM

EADEM CIVITATE.

Causa disputata in Congregatione levaminum, incerta est resolutio, sed creditur sopita per concordiam.

An in locationibus seu Appaltibus bonorum & jurium Communitatum Status Ecclesiastici, conductores petere possint defalcum, quamvis illius requisita concurrerent, stante Bulla *Clementis VIII.* nuncupata *Boni Regiminis*, quæ id prohibet.

Et de aliquibus alijs punctis eandem materiam remissionis pensionis concernentibus.

SUMMARIUM.

- 1 **C**ausa controversa.
- 2 De Constitutione Apostolica prohibente defalcum Appaltatoribus bonorum Communitatū.
- 3 Cessat accedente pacto.
- 4 Facilius Princeps tollit privilegia competentia ex provisione legis, quam pacta & conventiones.
- 5 Quando dicatur deficere substantia rei.
- 6 Appaltus censetur factus juxta solium, quod declaratur.
- 7 Ad hoc ut competat defalcum, intimandum est locatori impedimentum.
- 8 Quomodo hac interpellatio facienda sit.
- 9 Quando impedimentum suffragetur impedito.
- 10 An subconditor prætereundere possit defalcum à conductore, si hic non habet à locatore.

DISC. VI.

CUM in Appaltu gebellæ macinatus Perusij, inter cætera capitula, illud præsertim contineretur, quod nolentibus ecclesiasticis concurrere cum laicis ad solutionem solidorum 48. pro quolibet rubro, ac in observando id, quod præcedenti triennio servatum fuerat, deberent Appaltatores ecclesiasticos prædictos relinquendo in eorum libertate, solum exigere id, quod antè concordiam præcedenti triennio servatâ solvere solebant, quodque tali casu Civitas locatrix deberet Appaltatoribus bonificare ratam pensionis huic deficientiæ proportionatam; Nolentibus ecclesiasticis in dicta concordia perseverare, itaut factus esset casus pacti atq; petentibus Appaltatoribus proportionatū defalcu pensionis; Opponebatur ex parte Civitatis de Constitutione decima *Clem. VIII.* nuncupata *Boni Regiminis*, per quam expressè disponitur in locationibus per Communitates faciendis semper adijci debere pactum, ut ex quocumque casu fortuito sterilitatis vel simili, defalcum prætendi non valeat, quodque si hoc forsan omissum fuerit tacitè inesse, & subintelligi deberet.

Verùm pro Appaltatoribus scribens dicebam, hujusmodi Constitutionem rectè operativam esse pro tollenda illa pensionis remissione, quæ alias ex sola juris dispositione competeret juxta terminos *textus in cap. potuit & cap. propter sterilitatem ex-eralocati cum ibi notatis, & in l. licet Cod. eodem*, perinde ac si illis renunciatum esset, seu dicta juris dispositio non vigeret; Non inde tamen resultare annulationem contrariæ conventionis, quam Bulla non annullat, & quæ dicitur pars contractus, sine qua conductor alias non extraxisset, facilius enim Princeps tollit beneficia & provisiones refundentes à jure, quam illas ex pacto & propria conventionione, ad notat. *per civilistas in l. assiduis Cod. qui potior. in pign. habeantur & S. fuerat Instit. de actionibus, & melius per Canonistas in 4 cap.*

cap. ex multiplici per illum textum extra de decimis. Duran. decis. 48. num. 20. Orthob. decis. 115. nu. 6. Vnde cum pacta dicantur pars contractus alias non incuendi, dicebam dispositionem dictæ constitutionis ad istum casum trahendam non esse, cum verè ejus sensus videatur occurrendi malitijs & calumnijs Appaltatorum, qui sub his pratextibus Communitates vexare solent, atque pensionum integram solutionem effugere; Secus autem ubi prævisio casu voluit conductor sibi consulere de pacto suæ indemnitate præservativo, & sine quo alias non contraxisset, cum tunc esset de directo tollere jus tertij, ac violare jus naturale seu gentium, quod in dubio, non constituto de expressa Principis voluntate (admissa etiam ex abundanti potestate) non est præsumendum, ex supra allegatis, cum alijs plene deductis per Gabr. de jure tertij questio non tollen. quest. 1. & seq. & habetur examinatum in Romana seu Salernitana revocationis demanij sub tit. de Regal. disc. 148.

Præterea observabam neque in proposita facti specie opus esse hujusmodi inspectionem assumere, cum verè non ageretur de materia defalchi seu remissionis pensionis competentis ratione damni ex sterilitate vel alio accidentali impedimento contingenti in fructibus juxta dictos terminos in cap. propter sterilitatem, & l. licet; Sed versabamur in exceptione rei non traditæ, seu in deficientia substantiæ rei in contractum deductæ, quo casu, licet deficientia provineret à casuali impedimento, adhuc non obstante dicta Constitutione locus est defalco, quia iniquum videtur, ut deficiente in toto vel in parte re locat, debeat Communitas de alieno locupletari, Vt in terminis molendini locati per Communitatem, quod deinde redditum est infructuosum & non macinabile, non ex defectu extrinseco minoris concursus molentium, sed ex defectu intrinseco devastationis, ut conductori, non obstante dicta Constitutione fieri debeat remissio, pluries resolutum à Congregatione Boni Regiminis restatur Cohell. in Comment. ejusdem Constitutionis cap. 48. num. 31. Quod etiam procedere accedente expressa renunciatione juri petendi defalcum cum susceptione casuum, ut procedat, quando agitur de damno contingere solito, & quod verisimiliter prævideri potuit non autem ubi de deficiente rei substantia, livè de casu omnino infolito, & verisimiliter non prævisio habetur disc. præcedenti.

Hinc propterea dicebam non intrare propositionem ex parte Civitatis adductam, quod scilicet hujusmodi appaltus facti censerentur juxta solitum, proindeque prætendi non valeat defalcum pro franchitijs exemptorum, vel alijs ex appaltus natura seu consuetudine resultantibus, quasi quod locator censetur locasse jus sibi competens, & prout de jure competeat ex deductis per Gozzadin. conf. 74. Silvan. conf. 35. Lavre. alleg. 17. Cavalier. decis. 64. alios per Cohell. ad hanc Bullam dicto cap. 48. num. 11. cum sequen. quia id rectè procedere dicebam in appaltu simpliciter inito, itaut dubia & incerta sit partium voluntas, à juris dispositione vel à consuetudine regulanda; Secus autem ubi conductor jexpressè professus est contrahere cum certo præsupposito, quo cessante voluit ex pacto suæ indemnitati consultum esse, cum tunc utpote in casu expressæ & claræ voluntatis alias deficientis, cessare dicantur omnes præsumptiones & argumenta ad text. in l. ille, aut ille ff. de leg. 3. cujus regulam in actibus inter vivos late exornat Ros.

decisione 44. num. 14. par. II. rec.

Post primam disputationem non audivi amplius de causa tractari, unde probabiliter credo controversiam fuisse per concordiam terminatam.

In eadem materia remissionis pensionis, pro veritate interrogatus per unum ex Consulibus agriculturæ in una Romana inter N. Alberinam, & A. Broccium, super eo, An Broccius conductor quorundam pratorum juste peteret defalcum ob damnum sibi illatum in herbis hyemalibus ob aquarum inundationem causatam ex eo, quod locator reparaciones ab ipso promissas non fecisset; Respondi pro locatore, quia ut impedito competat actio adversus impediendum, seu cum, ad quem ex conventionione spectabat illud removere, necessaria est interpellatio; ut obligatus sciat casum suæ obligationis evenisse, cui satisfacere debeat, quoties impedimentum provenit ex facto ipsius locatoris, neque implementum est certum omnino exituram, sed à casu vel futura conditione pendens; ut in his terminis ex Carocc. Natta, & alijs Capyc. Lavre. consule. 40. num. 39. Et licet adelicet quædam interpellatio ad removendum quodcumque impedimentum absque aliqua expressione, quale illud esset, & in quo consisteret, eam tamen dicebam non sufficere, quoniam adhuc interpellatus remanebat incertus, quid gerere deberet, & ex qua causa impedimentum resuleret ad text. in l. scire §. consequens vers. scire autem oportet ff. de excusator. cum concord. per Duran. decis. 30. num. 9. & 10. Vbi quod obligatus ad defensionem, ac removendas molestias, interpellandus est specificè cum expressione molestiarum, quomodo & à quibus proveniant, nam alias impossibile est consulere.

Præterea impedimenta eatenus excusant, quatenus impeditus faciat ex parte sua diligentias, quas poterat, alias enim socorditer se gerendo, male illud allegat Senaph. dec. 1206. num. 1. Burast. dec. 479. num. 14. adden. ad eum dec. 745. Gregor. decis. 501. num. 1. Ideoque conductor videns aquas crescere, debebat ex parte sua facere diligentias pro impedienda irruptione, curando aperturam alvei, cum remotione cuiusdam parata, quo casu juste potuisset prætere expensas ex hoc passas etiam illas proprii laboris & diligentia, non autem ita fatue notabile damnum pati, cui de facili consulere poterat, ut à locatore ejus refectioem obtineret.

Item in una Bononien. inter illos de Peribenis cum Francisco Bossio & alijs, Cum Carolus Lancea Appaltator generalis postarum Status Ecclesiastici sublocasset Peribenis officium cursoratus, seu postas Legatione Bononiæ, cum pacto, ut in casu pestis, belli, vel simili non possent isti prætere defalcum, nisi illud, quod proportionabiliter & pro rata Camera Apostolica ex eodem casu faceret ipsi Appaltatori generali, dictique Peribeni sublocassent Bossio & alijs postas per Ferrariam & Venetias cum eodem pacto, isti petentibus defalcum ex causa pestis de anno 1656, commercium impediens, unde damnificati remanserunt, atque ex ista causa vellet retardare resolutionem conventæ pensionis; Dicebam, & ita obtentum fuit, hanc exceptionem non esse admittendam nisi sequuto casu defalchi per Cameram originario Appaltatori, à quo subappaltus regulandi erant juxta punctualia consilia 3. l. 1. & 97. lib. 3. Alexandri sed in gradu appellationis ad Cameram hæc super dubio, An & quomodo esset inhibendum habuit aliquam difficultatem in parte, unde pro quadam rata dixit esset inhibendum ad devolutivum tantum

tantum, pro alia verò ad utrumque, sed deinde concordato defalto appaltus generalis, omnium concordia de consequenti sequuta fuit; Et de defalto facièdo sub appaltatori ad ratam illius faciendi per locatorem ipsi Appaltatori habetur in Romana pisccheriarum sub. tit. de Regalib. disc. 134. ubi etiam an subappaltator illud petat, etiam si Appaltator non obtinuerit.

ROMANA

INCENDII

PRO

CARDINALI BRANCACCIO

CUM

DUCEMUTO.

Casus decisus per A. C. pro Cardinali.

Conductor seu Inquilinus domus; An & quando teneatur de casu incendij domus conductæ, vel potius damno locatoris casus cedere debeat.

SVM MARIVM.

- 1 **F** Alti series.
- 2 Incendium à culpa potius quam à casu provenire præsumitur.
- 3 An conductori domus cum busta incumbat probare casum, & culpa exclusionem.
- 4 Culpa à jure præsumpta quis dicatur, & an sufficiat, & de qua culpa conductor teneatur.
- 5 De circumstantijs excusantibus culpam.
- 6 Incertitudo impedit condemnationem.
- 7 De aliquibus culpa præsumptionibus.
- 8 Probatio diligentia personæ tollit præsumptionem culpa.
- 9 Declaratur decisio 278. Ludovisi.
- 10 In quibus casibus conductor teneatur etiam de casibus fortuitis.
- 11 Disiecta facta conductori domi dimissa copia, an & quomodo afficiat, & quando conductor dicatur esse in mora.

DISC. VII.

CUM Palatium Ducis Muti conductionis titulo habitatum per adeo qualificatum Cardinalem Brancaccium, isto in ejus Episcopatu Viterbiensi residente, atque solo domus Præfecto pro dicti palatij custodia in eo commorante, illud pro majori parte ob incendium ruinam passum esset cum gravi damno locatoris & conductoris, illius nempe circa rei proprietatem, istius verò circa mobilium peremptionem, Prætendero cœpit locator ejus damnum ab inquilino reficiendum esse, & introducta desuper causa coram A. C. assumpta primo loco fuit disputatio, cuinam incumberet onus probandi culpæ inclusionem vel exclusionem.

Dicebant enim scribentes pro actore incendium esse de illis accidentibus, quæ regulariter non à casu sed ab alicujus culpa contingere solent, ac

provenire præsumuntur *l. si vendita ff. de peric. & commodo rei vend. & l. 3. ff. de offic. Præfecti vigil. Menoch. de arbitr. casu 390. Magon. dec. Flor. 111. Afflict. decis. 57. Flam. de Rubeis conf. 11. Capyc. Latr. consult. 135. num. 10. & 26. cum sequen. Gregor. decis. 278. num. 3. Farinac. quest. 110. num. 41. & sequen. & num. 72. ubi plenissimè istam regulam exornat.*

Quo principio ita statuto, ad aliud inferebant, quod hujusmodi culpæ præsumptio percuteret inhabitantes, quibus illa tribuenda est, ut apud allegatos, magnumque fundamentum constituebatur in decis. 278. Greg. ubi firmatur locatoris intentionem fundatam esse in obligatione, qua conductor premitur restituendi rem non deterioratam, & in eo bono statu, quo illam recepit, unde restituendo deterioratam propria obligationi non satisfacit, nisi probet deteriorationem absque ejus culpa evenisse, ideoque insistebant in hoc puncto, quod onus probandi exclusionem culpæ incumberet inquilino alias condemnando ad restitutionem rei eo modo, quo recepit, ac judici quamvis docto ob auctoritatem quam in Curia faciunt Rotæ decisiones, id magnam difficultatem faciebat,

Pro Cardinali verò scribens, forte in prima, vel una ex primis causis, in quibus præter intentionem, & quasi ex casu advocacionis munus in ista Curia suscepti, admittendo tanquam magis veram & communem jam dictam propositionem, quod ignis de jure non computetur inter casus fortuitos, sed inter culposos, cum præsumptio stet, quod culpa potius quam casu originem habuerit; Nihilominus magis communis pariter, ac vera & recepta opinio est, istam culpam à jure tantum præsumptam nullo alio conductoris facto culposo per actorem probato dici levissimam in omittendo, nullatenus ad condemnationem sufficientem; Siquidem in actione locati & conducti receptissimum est non venire, nisi culpam latam & levem, ut apud inferius allegandos cum alijs in Bononien. mercium hoc tit. disc. 11. Atque major rigor, qui contra conductorem de jure resultat, versatur in actione legis Aquiliae per quam intrat etiam culpa levissima in committendo, de qua conductor ex hac actione tenetur, non autem levissima in omittendo, qualis dicitur hæc à jure præsumpta, ut passim rejecta sententia Aretin. & Grammat. ac aliorum volentium dictam culpam præsumptam sufficere firmant glos. communiter approbata in S. præterea instr. quib. mod. recontrahitur obligatio, scribentes in *l. si vendita ff. si cert. per. & l. que fortuitis Cod. de pignor. actione ubi præsertim Salicer. num. 8. Alex. conf. 50. num. 9. & 12. lib. 1. Gabr. conf. 159. num. 1. cum seqq. vol. 1. Menoch. de arbitr. casu 390. nu. 7 & 10. Maschard. de probat. conclus. 893. n. 8. Afflict. dec. 57. nu. 8. Magon. dec. Flor. 111. num. 20. 26. 53. 56. & per tot. Gregor. dec. 528. nu. 9. & caseri plene deductis per Farinac. d. 9. 110. nu. 24. 90. 92. & 127. Cyriac. contr. 234. & 235. & in terminis incendij Spada conf. 192. lib. 3. rejecta contraria sententia Aretini, & Grammatici, ac aliorum volentium dictam culpam præsumptam sufficere, quos refert Capyc. Latr. consult. 135. nu. 2. & 3. ubi utriusque opinionis sequaces cumulat, unde cum nullum probaretur factum, ex quo ad culpam quamvis levissimam inferri posset, quia nempe conductor rei usum immutasset, seu alias diligentissimi patrisfamilias partes non gessisset juxta duos casus hoc eodem tit. proximè sequentes, absolutum dicebam actori non probanti nullam competere actionem.*

Clarius